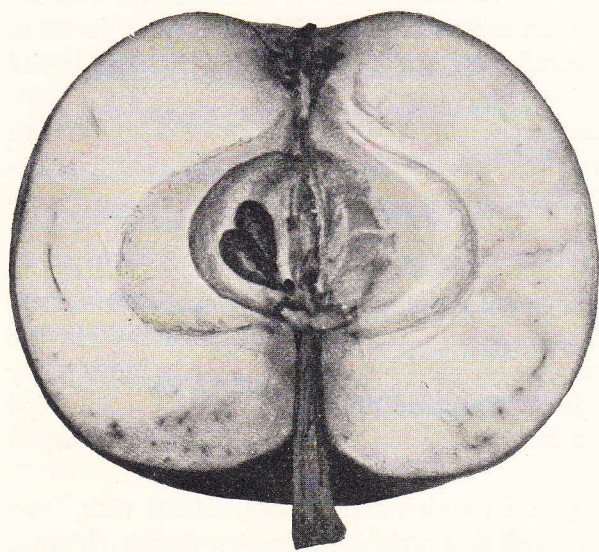

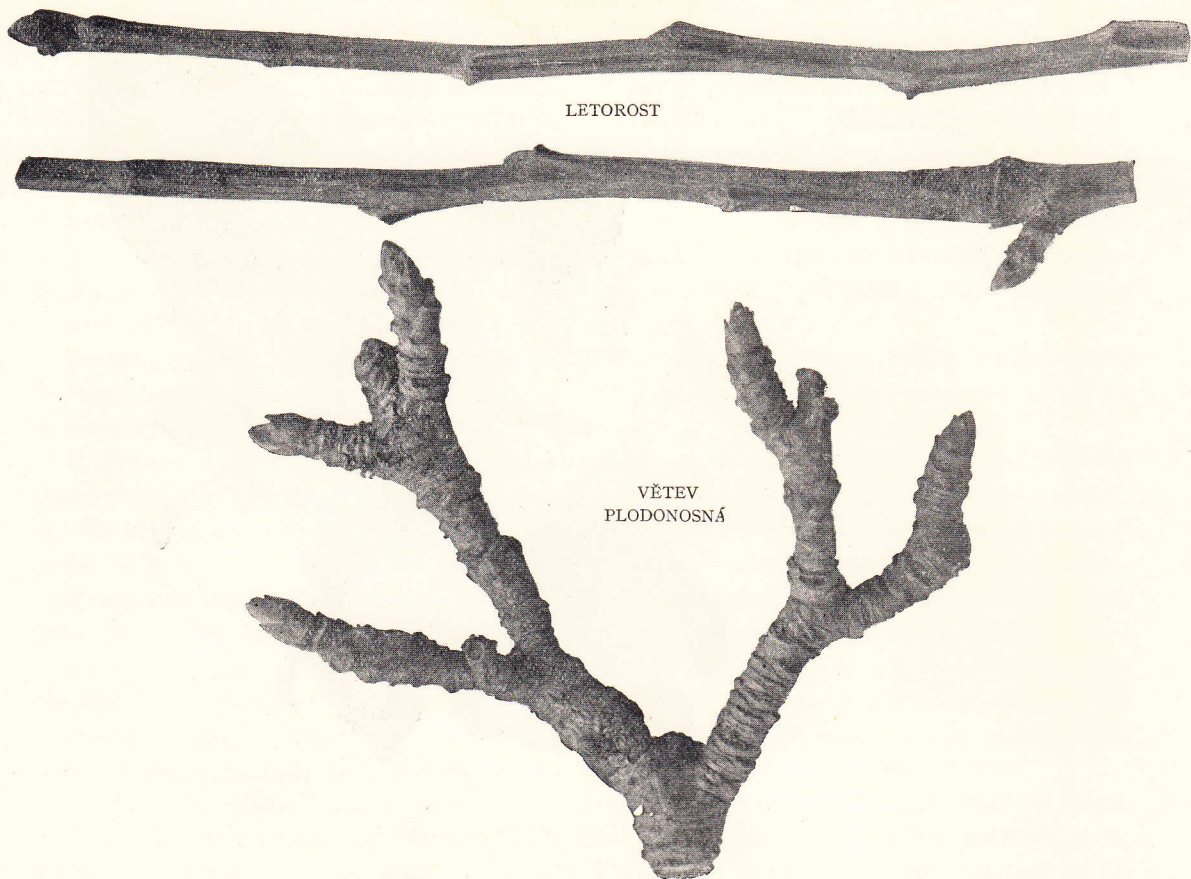
Jan Říha ČESKÉ OVOCE

JABLKA

Čís. 3.

ASTRACHÁN ČERVENÝ – *Roter Astrakan* – *Astracan Rouge*

ASTRACHÁN ČERVENÝ

O původu Astrachánu červeného, který současně zraje s bílým, nelze se dopátrati nic jistého. Má se za to, že bylo přineseno k nám z ruských pobaltických krajů, odkudž se rozšířilo do Švédska, Norska, Finska a Severního Německa. V anglických spisech se činí o něm první zmínka asi v roce 1816.

Kdy a jak se dostalo k nám, také nelze zjistiti, chybí v záznamech děkana Rösslera a staří němečtí pomologové nečiní o něm zmínky. Zvláštní jest také okolnost, proč se nerozšířilo tak všeobecně, jako Astrachán bílý, který se mu nemůže ani z dále krásou vyrovnati, a jest známo jen sem tam ve větších zahradách. Zprávy, které se sešly z mnoha obvodů, znějí, že se daří nejen v půdách dobrých a hlubokých, nýbrž též ve špatnějších i písčitých, ač neschází-li vláhy, všude, kde mohou jabloně vůbec růsti. Rostou arciť mírněji, jeví malý přírůstek a dříve zestárnou, plodí však hojně, a třeba nerodily ovoce tak dokonalého jako jinde, přece velmi uspokojují. Jen přílišného sucha nesnesou, plody opadávají před úplným uzráním. Místo jest také každé dobré, ať v nížině co nejlépe položené, či vysoko v drsném podhoří, jen když jest chráněno před silnými větry aspoň částečně.

Na silnice nelze ho doporučiti, dařilo by se i na nich zcela dobře, lákavé však, brzo zrající plody velice svádějí k mlsání. Zato se hodí do souvislých polních a domácích sadů, ve větším množství však jen tam, kde místní neb málo vzdálené trhy zajišťují odbyt. V domácích zahradách velice prospívají i stromy nízké, jak volnému vzrůstu ponechané, tak i uměle vedené v jakýchkoliv, i nejmenších tvarech; nutno však použití stromků

na jánčatech a jen tam, kde se jim může poskytnouti více místa, neb kde jest půda hube-
nější, šlechtěné na duzenách. Každému, kdo pěstuje ve své zahradě s oblibou raná jablka,
vře se doporučuje.

Ve školkách stromky rostou velmi zdravě a bujně, pěkně do výše, tvoří rovné kmeny,
které nezmrzají; později se rozvětvují řídké v poloveliké, vysoké, polokulovité koruny
a větve, obrůstající hojně plodonosnými větévkami, se později rozkládají a spodní až sklá-
nější pod tíhou plodů. Jakmile začnou ploditi, vzrůst se patrně mírní. Vysoké i nízké
stromy začínají ploditi velice brzy a často se stává ve školkách, že dají i při nejbujnějším
vzrůstu hojně plodů. V době květu zřídka zmrzají, takže rodí velmi pravidelně, jednou
velmi hojně, po druhé málo, nikdy přespříliš, takže se plody mohou vyvinouti stejnoměrně,
zřídka odpočívají úplně. Rakovinou trpí zřídka, také byly ušetřeny plísni, až v posled-
ních letech se stává, že bývají na některých plodech, ač poskrovnu, drobné, černé, zeleně
vroubené skvrny.

Letorosty narůstají prostředně silné, štíhlé, mírně zakřivené, pod oky sotva zřetelně
zprohýbané a pokryté jemnou, špinavou plstí; po setření této se dosti lesknou, mají barvu
hnědou, na slunečné straně až fialově hnědou, jsou dosti četně poseté zcela jemně vyvsta-
lými, bělavými, čárkovitými tečkami a mají spodní část zcela jemně stříbřitě mramoro-
vanou. Po letorostech hustě rozdělená oka jsou malá, ke konci o něco silnější, mezi nimi
se najdou jednotlivě i zcela nevyvinutá, zcela přiléhají a pokrývá je šedá plst, jsou na pat-
kách táhlých o málo výše, než jako oka jsou, vydutých, s třemi žeběrky, která se hluboko
táhnou a slabší letorosty mírně hranatější, kdežto silnější jsou oblé. Květní, zcela malá,
hubená poupata jsou kuželovitá, tupě zakončena a pokryta šedou plstí. Dvouleté i starší
větve nabývají barvy olivově šedě zelenavé. (Viz obraz.)

Největší, 90—100 mm dlouhé, 68—75 mm široké listy, bývají u spodu letorostů, ostatní
jsou menší. Mají tvar opak vejčitý, také i široce eliptický, se zcela krátkou špičkou, jedna
polovice bývá na úkor druhé mohutněji vyvinutá a na délku přesahuje u řapíku něco málo
druhou; jemné chloupky pokrývají spodní strany, kraje mají zcela mírně kadeřavě zpro-
hýbané a hruběji, dvojitě pilovitě zoubkované, řapíky, které na podzim rudnou, 25—40
mm dlouhé a bezpalisté. Na větévkách plodonosných bývají listy až 130 mm dlouhé, široké
však jen 60 mm a eliptické.

Na jaře jest odrůda tato z prvních, které vykvétají, a bledě růžová poupata dávají
v rozpuku stromům vzhled mdle červenavý. Jednotlivé, bílé a jen nepatrně růžově stí-
něné, mělce miskovité květy, které se rozkládají později, jsou široké asi 45 mm, po rozlo-
žení 50—60 mm a z plátků vejčitých tak sestaveny, že se tyto vzájemně sotva dosahují.
(Viz obraz.)

K zhotovení přiloženého barevného obrazu bylo použito prostředně velkých plodů
s vysokých stromů rostoucích v okolí Chlumce, které byly těžké 100—120 g, vybrané pak
váží až 150 g; poměr výšky k šířce se jeví asi 55 × 70 mm, jednotlivě, ač zřídka 60 × 68 mm.
Největší a prostřední plody bývají více zploštělé, po jedné straně o něco nižší a mají
temena širší než menší plody, které bývají zdánlivě vyšší, kulovitější, rovněž ke kalichu zú-
ženější. V půdách špatných a drsných nebývají plody tak veliké, přece však 60—80 g těžké.

Poměrně velký, zavřený, neb téměř zavřený, zeleně a šedě plstnatý kalich jest sestaven
z širokých, vztyčených ústů, které se u spodu vzájemně dotýkají, proti sobě kloní a mají
dlouhé špičky ven převislé a vězí v široké, mělké, mírně žebérkaté jamce; vzniklá zde
žeběrka, obyčejně pět, se táhnou, kraj jamky mírně hrbolice, zcela ploše, často sotva zna-
itelně přes celý plod, aniž by již rušily kulatost průřezu.

Plody velké mívají stopky silné, zelené, šedou plstí pokryté, které dosahují sotva okraj
jamek, prostřední je mají slabší, často kostrbaté a tak dlouhé, že z jamek vyčnívají 8 až
12 mm, nejmenší je mívají ještě delší. Vězí vesměs v jamkách širších, mělkých, světlých,
také jemně porezavělých.

Plody, na stromech krásně modravě ožíněné, mají slupku jemnou, po otření pelu jako sklo lesklou, hladkou, až i málo kluzkou, mají barvu mdle bělavě žlutavou, často i více bílou, ve stínu zeleně prokvetalou, větší díl, zvláště na straně ožehlé sluncem, často i celé plody, pokrývá nádherná, tmavá červeně, která se rozptyluje do stínu tečkovitě a dovoluje pronikati spodní barvě jen na zcela malých místech, mnohé plody jsou jako žíhané, jiné červeně mramorované, najdou se však i takové, na nichž převládá spodní bělavá barva. Bílé, v červeném nápadné, na polozastíněných místech červenavě vroubené, hojně po celém povrchu roztroušené, ke kalichu jemnější tečky sličnost plodu ještě zvyšují. Na obraze není barva plodu tak skvěle vystižena.

Jemná, měkká, avšak hustá, šfavnatá dužnina má barvu bílou, někdy pod slupkou, zvláště ke kalichu něžně zarůžovělou, chuť málo zasládlou, více navinule nakyslou a dobrou.

Podkališní rourka se táhne nálevkovitě neb kuželovitě hluboko; od ní se táhnou zelenavě žlutá vlákna, někdy i ke kalichu začervenalá, jaderník obkličující; jaderník má osu dutou, do níž se pouzdra, po stěnách natrhaná, otvírají úzkou štěrbinou; každé pouzdro chová jedno neb dvě polovelká jádra, vejčitá, pěkně hnědá, avšak i nevyvinutá. (Viz obraz.)

Zraje současně s Astrachánem bílým; v posledních dnech července, některý rok o nějaký den dříve neb později začnou některé plody propadávati, při čemž slabě a jemně voní; tím dán pokyn, aby se s česáním neodkládalo, poněvadž na stromech dlouho ponechaný plod rád často zmoučnatí. Také pro dopravu jest lépe plody dříve otrhati, což se má díti velice opatrně, aby zdobící je pel nebyl setřen; otrhané plody se neudrží déle 14—20 dnů, pak ztrácejí lesk, svěží barvu, dobrou chuť a moučnatěji.

Na místech studených neb vysoko v horách dozrávají mnohem později, často až kolem sv. Václava. Hodí se ke všemu; k snědku jest dosti dobré, obcerstvuje, v kuchyni se dá dobře upotřebiti, na trhu láká kupce svojí krásou a i dopravu snese v dobrém obalu bez větší škody.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji se chová pod jménem Astrakán červený čís. 18. Popisy lze nalézt: „Moravské Ovoce“, Astrachán červený, „Ovocnické Rozhledy“ 1914 str. 2, Astrachán červený, „Handbuch der Obstkunde“ č. 24, Lucas: „Die wertvollsten Tafel- und Handelsäpfel“ č. 5, „Deutschlands Apfelsorten“ čís. 207, všude Roter Astrakan; Leroy: „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 20 Astracan rouge.

Z vedlejších jmen jsou známa: Milerosa ambigua, Rdeči Astrahanec, Oliwka czerwona, Astrachanskoje krasnoje, Abé Lincoln, Anglesse Pippin, Astracan rosso, Beauty of Wales, Carmin de Juin, Castle Leno Pippin, Deterling's Early, Duke of Devon, Kaiserlicher Calvill, Hamper's American, Pomeroy, Red Astrachan, Rouge d'Astrachan, Rouge Hâtive, Waterloo, Vermillon d'Été.

Mimo původní ráz se objevují sem tam ojedinělé stromy, které rodí plody překrásně, zcela tmavě červeně zbarvené, aniž by se lišily jinak od původní odrůdy. Jsou to případy ojedinělé a tato odrůda nedala se ještě ustáliti šlechtěním.

ASTRACHÁN ČERVENÝ – *Roter Astrakan.* – *Astracan Rouge.*